

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Današnji številki prilagamo položnice poštne hranilnice za vse one naročnike, ki pošiljajo navadno naročnino po pošti. Vljudno prosimo, da bi blagovolili takoj vposlati 2 kroni za Dol. Novice za celo leto 1913. —

Tiste naročnike pa, ki so z naročnino zaostali, prav lepo in resno opomnimo na njihovo dolžnost, naj nam takoj vpošljejo zaostalo naročnino in naj tudi ob enem ponovijo naročbo za drugo leto. Oni naročniki, ki so se že naročili naprej, naj blagovolé ponuditi položnico svojemu sosedu ali prijatelju, da se tudi on naroči lahko brez drugih poštних stroškov. — Sploh pa velja tudi za naročnike Dol. Novic pravilo: da se plačuje list naprej in ne nazaj.

Poziv in prošnja.

Z današnjo številko so „Dolenjske Novice“ dovršile svoj XXVIII. letnik. Gotovo lepa doba, ki tudi spričuje, da je naš list vrlo zastopal težnje našega, do zadnjih časov zelo zapostavljenega ljudstva v naši dolenjski pokrajini. Priznati se mora, da so naši stfokovnjaki na kmetijskem polju, osobito pa v vinogradništvu, po našem listu sproti poučevali o najpotrebnejših panogah ter opozarjali na nove iznajdbe, katerih v sedanjem času tudi kmetovalec prezreti ne sme. Tajiti se ne more, da je tako tudi naš list pripomogel k večjemu prospehu našega narodnega gospodarstva, ki je pač poglaviti temelj za blagostanje slovenskega ljudstva.

Istotako je naš list vzbujal in krepil narodno zavest dolenjskih rojakov, katere je skoraj najdlje tlačila nemškutarska mora.

Od mnogih strani se nam razodevajo želje, naj bi list izdajali kot tednik. Mi smo prepričani, da bi bilo to umestno, osobito zdaj ko gremo z otvoritvijo belokranjske železnice novim časom nasproti. Jugoslovanski svet se nam odpira, naše občevanje s krvnimi brati bo živahnejše. Ti draga Belokrajina, imaš po svoji legi posredovati med slovenskimi in hrvatskimi brati; tvoji izobraženci naj se ganejo in pomagajo pri prostemu ljudstvu k večji omiki in zavednosti. V to svrhu vam je naš list vedno na razpolago.

Ko čitamo, kako pokrajinski listi lepo napredujejo na Štajerskem, Koroškem, in Goriškem, se nam zdi, da Dolenjci premalo storé za svoj list. „Slovenski Gospodar“ je poročal, da je število njegovih naročnikov poskočilo že nad 12.000, in „Novi Čas“ v Gorici je dosegel že 5000 poleg drugih pokrajinskih listov, v očigled temu moramo priznati, da smo pripravljene list izdajati kot tednik. Zato pozivljamo vsa naša izobraževalna društva in druge organizacije, da marljivo agitirajo tudi za naš list, posebno pri tistih, ki še niso naročeni na noben časopis. Prizadevati si moramo, da vsaka slovenska hiša dobi vsaj en katoliški list pod svojo streho.

Vljudno vabimo dolenjske rojake, da kot sotrudniki in naročniki stopijo v naš krog, ki iskreno želi pospeševati duševni in gmotni napredek naše mile Dolenjske.

Uredništvo in upravnništvo „Dol. Novic.“

Božično blagovestje.

Čudna so pota previdnosti božje. Pogled v zgodovino nam to spričuje. V temni starodavnosti je poganska sibila v Kumejah napovedala ljudem, da pride čudovit deček z nebes, ki prinese

mir in srečo na svet. Slavni rimski pesnik Vergil se sklicuje na njeno prerokbo in leta 70 pred Kristusom v eni svojih ôd opeva tisti srečni čas.

In res nedolgo potem zadoné na betlehemske planoti divni glasovi krilatih nebeščanov: Čast Bogu na višavi in na zemlji mir ljudem! . . .

Kar so pagani slutili, kar so preroki st. z. napovedovali izraelskemu ljudstvu, postalo je dejstvo v sv. božični noči. Zazeleni deček nebeški je stopil na svet ter si borna jaslica izbral za svoj prestol. Od Betlehema zasi je svetloba, od tam napoči zlata doba. Kaj globokoumno primerja sv. Gregor Nisenski to razširjanje svetlobe po včlovečenju Kristovem z naravno rastjo solčne svetlobe o božiču rekoč: „Ob tem dnevu, ki si ga je izvolil Gospod, začena se manjšati tema, svetloba raste in odkazuje noči njeno mejo. Bratje moji, gotovo to ni zgolj slučaj, tudi ne izraz ptujega samovoljstva, da se uprav na ta dan zasveti tisti, ki je božje življenje za človeštvo: narava sama je, katera pod tem znamenjem zdravilo razodene tistim, čijih očesa so bistra in ki so zmožni prav ceniti to okoliščino prihoda Gospodovega. Zdi se mi, da mi narava govori: Vedi, o človek, da se ti v vseh rečeh, ki jih vidiš, razodevajo globoke skrivnosti. Videl si, da se je noč podaljševala. Hipoma pa, se zdi, jo višja roka ustavi. Misli na osodno noč pregrehe, ki je vsled vsakojakih hudobij dospela na vrhunec. Opazuj potem zmirom bolj svetle žarke solnca, ki se vedno višje povzdiguje na nebu, in ob jednom glej pravo luč sv. evangelija, kako svoje žarke zmirom dalje pošilja čez ves zemeljski krog.“

Blagovestje prve sv. noči se od tedaj nepretrgoma glasi v svet — a kak odmev dobiva pri svetu? Kakor v prvi noči pri priprostitih pastircih in koj nato pri oholih Herodovih pismarjih. Pastirji so deležni nebeškega miru in sreče, ker so imeli sprejemljivo dobro voljo. Herodijani niso hoteli umeti prvega odstavka angejskega speva, ki veleva: Slava Bogu na višavah. Ta pogoj mora spolniti, kdor se hoče božjega miru veseliti. A nekdanji in sedanji pismarji tega nočejo priznati. Zato se na svetu tolikrat kali nebeški mir. Kristus donaša zemlji mir, a svet pa s svojo hudobno voljo dela nemir. Poglej v zgodovino!

Mlado krščanstvo razodeva sijajne čednosti samozatajevanja in ljubezni do bližnjega, a staro poganstvo vse okorelo v vživanju ga smrtno sovraži. Nastane 300letni boj med blagovestjem resnice in ljubezni in med pogansko zmoto in nravno propalostjo. Od cesarja Nerona do Dijoklecijana divja vihar zoper kristjane, njih kri teče v potokih, na milijone jih mora dati življenje radi zvestobe do betlehemskega Deteta. Pregarjalci niso imeli miru, a zmagani so se radovali tistega miru, ki ga svet ne more dati. In čuda, mogočni so morali odjenjati, slabotni pa so zmagali.

Uprav zdaj je tisočststoletnica, odkar je nad poganstvom zmagalo krščanstvo. Ta mejnik med obema je postavilo l. 312 po Kristusu za cesarja Konstantina Veličega. Tedaj je postalo krščanstvo svobodno. Že njegov prednik cesar Galerij je spoznal, da je vse klanje kristjanov zaman. Zato je na smrtni postelji 30. aprila l. 311 razveljavil odlok o preganjanju kristjanov v mestu Alpji Sardiki, to je sedanja Sofija na Bulgarskem. Ob jednom je izjavil, naj imajo kristjani tiste pravice, ki jih vživa vsako od rimske države priznana verstvo. To njegovo željo pa je udejavil Konstantin Veliki, ko se je koncem l. 312 podal v Milan, in ondi v januariju l. 313 izdal odlok, po katerem je dobilo krščanstvo isto svobodo, kakor so jo vživale druge poganske vere. Ta odlok je dobil takoj veljavo v provincah, kjer sta vladala Konstantin in Licinij. Ni pa še veljal za pokrajine na vzhodu, kjer je vladal stari sovražnik krščanstva cesar Maksimin. A ta je bil 30. aprila l. 313 premagan v bitki pri Herakleji v južnovzhodni Traciji in

Licinij je dobil oblast po celem vzhodu, kjer je stopil v veljavo milanski odlok. Žal, da se je Licinij čez nekaj let izneveril svojemu tovarišu Konstantinu in je postal nasprotnik kristjanov, katere je zatiral z različnimi naredbami tako, da se je zoper njega vzdignil Konstantin in ga l. 323 popolnoma premagal ter odstavil. Po varstvu Konstantinovem so kristjani zadobili svobodo in mir.

In čez šestnajststo let — ali se na istem ozemlju balkanskega polotoka ne odigrava nekaj sličnega? Poltisočletja je krščanska raja zdihovala pod turškim izesom in se pokorila za oholost in zaslepljenost, s katero so njeni veljaki in sebičnjaki povzročili nesrečni razkol v Kristovi cerkvi, in vsled tega zapadli robstvu krvoločnega islama. Da je turški meč poklal nebrojno četo krščanskega ljudstva, zakrivili so tisti, ki niso iskali božje časti, ampak svojo, in vsled tega izgubili nebeški mir ne samo zase, ampak tudi za svoje zapeljane narode.

Zdi se, da je previdnost božja poklicala sedanje kralje krščanskih držav, da potisnejo nazaj sovražnika krščanskega imena, ki je bil toliko stoletij prava šiba božja skoro za pol Evrope, osobito pa za prvotne balkanske narode. Iz njihovih vojnih oklicev smemo sklepati, da jih vodi velika ideja krščanske prosvete v boj proti kulturo razdirajočemu mohamedanstvu. Čitali smo, da so se izrazili bulgarski delegati, naj bi se mir sklenil že do njihovih božičnih praznikov, katere pravoslavni kristjani obhajajo z veliko pobožnostjo in s pomenljivimi narodnimi običaji, ne dosti manj kakor v katoliški cerkvi. Kjer pa še taka živa vera v narodovem srcu tli, nadejati se je, da tudi vrnitev v materino naročje katoliške cerkve ne izostane. Kakor je pred 16. stoletji Konstantin Veliki poganstvu zaudal smrtni udarec prav na tistem ozemlju, kjer zdaj čaka odločitve hrabra bulgarska vojska, tako naj bi Ferdinand car bulgarski s svojimi zavezniki srečno dovršil izgon sovražnega islama in morda že zdaj Konstantinovo mesto ocedil osmanske nesnage. —

Vse si želi miru, in vendar ga ni; narod ga narodu ne privoščiti, in mir varuje skoro s samim orožjem, da ljudstva z oboroženim mirom skoraj izkrvavé. Vse je v strahu kaj prinese jutrajnji dan. Kaj je temu vzrok?

To dela zlobna volja človeška, ki je tudi pri večjih narodih krščanskih polna sovraštva, nevošljivosti, krivičnosti in maščevalnosti napram manjšim narodom, katerim noče priznati ni dati, kar jim gre po naravnem in državnem pravu. Ali se ne opazuje ta prikazen prav v zadnjem času pri obravnavah za balkansko preosnovo? Kaj se vse ne poroča o evropski diplomaciji? Iz sovraštva do razcvitajočega se jugoslovanstva hoče biti rajši zaščitnica propadajočega osmanstva, da bi dosegla svoje sebične namene in rešila zlato tele, okrog katerega se najrajši suče sedanji v mamon zaverovani svet. — Kolikor bolj se oddaljujejo krščanski narodi od vodilne zvezde, ki je pripeljala tri Modre k jaslicam, toliko prej se bodo vtopili v babilonski zmešnjavi.

Ni je druge poti k miru, sreči in zadovoljnosti nego odkritosrčen povratek h kralju miru, ki že v jaslicah uči: „Jaz sem pot, resnica in življenje.“

Vsa človeška modrost, oprta zgolj na temelj zmotnega uma ne prinese ni posamezniku ni narodom tistega miru, po katerem koprniti človeško srce. Tisočletna skušnjava to potrjuje in vendar se človeštvo tako rado lovi za novimi vešami, da bi ne bilo treba priznati rešilnega vodstva katoliške cerkve. Ali svetovna povestnica priča, da se edino le v njej bodisi v žalostnih bodisi v veselih časih nepokvarjeno razlega božično blagovestje: Čast Bogu . . . mir ljudem.

Tebe prezirani rod slovenski, je to božično blagovestje v preteklosti tolažilo, krepčalo in vzdržalo, o naj ti bo bodrilo za srečno bodočnost!

Gospodarstvo.

Dolenjske živinorejske zadruga pri skupnem delu.

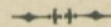
V četrtek 21. novembra se je zbralo na Grosupljem v gostilni dež. poslanca g. Košaka blizu 30 živinorejcev, ki so kot člani živinorejskih zadrug prišli od raznih strani, da se udeleže Zvezinega zborovanja, ki ga je sklical njen načelnik deželni poslanec gosp. Bartolj iz Sodražice. Četudi še ni prodrla smisel za skupno pospeševanje naše živinoreje med našim preprostim ljudstvom, vendar vidimo, da se že tu in tam pridno deluje na tem polju in da se že tu in tam kažejo prvi vspehi. Imamo že živinorejske

zadruga, ki se danes lahko ponašajo s svojim delovanjem. Da se vse to delo postavi na trdnejša tla in da se vzajemno podpira, zato se je ustanovila Zveza živinorejskih zadrug, ki prireja vsako leto zborovanja. —

Pri zadnjem zborovanju na Grosupljem je načelnik v svojem nagovoru poudarjal, kake smotre ima živinoreja po Dolenjskem in da je poklicana zalagati sčasoma južne dežele z dobro plemeno živino. Na dnevnem redu sporeda so bila sledeča vprašanja: Živinske zavarovalnice, letošnja premovanja, vzgoja plemene živine in vnovčevanje živine. Še prej pa se je pa pri točki o zadnjem zborovanju v St. Rupertu vnela živahna razprava o vrednosti vnanjih plemen za povzdigo dolenjske živinoreje. Tukaj se je sklep zadnjega zborovanja v St. Rupertu, po katerem se ima vpejlati na Dolenjsko-le enobarvna planinska živina, soglasno potrdil. Tako smo prišli sedaj tudi pri nas do tistega naziranja glede porabnosti tujih plemen, ki je edino pravo za naše živinorejske razmere. Zanimiva in času primerna je bila razprava o nstanovaljanju živinskih zavarovalnic. Splošno se je priznalo težko stališče, ki ga imajo krajevne zavarovalnice. Padla je misel na ustanovitev podpornega društva, ki naj bi kolikor mogoče enostavno in priprosto izvrševalo vse potrebno poslovanje. Nazadnje se je sklenilo, da naj se prične z osnovanjem zavarovalnic povsod, kjer so razmere za to količkaj ugodne in sicer na podlagi vzajemnosti.

Pri točki o letošnjih premovanjih goveje živine (ne telet) se je poudarjalo, da se je prignalo tudi dosti take živine, ki ni v nobenem oziru sodila na tak prostor, ne po svoji vnanjosti; ne po svoji vrednosti za užitek. Poudarjalo se je dalje, da bo zana-prej izpremeniti dosedanji način presojanja živine in da bo presojeti tudi z ozirom na užitek, ki ga daje. Pohvalno se je omenilo le premovanje v Sodražici, ki je bilo vspelo v vsakem oziru vsled skrbnih priprav ondotne zadruga. Točka o vzgoji plemene živine je odpadla, govorilo se je pa o potrebi reje na prostem, na pašnikih namesto v hlevu. Na Dolenjskem imamo sedaj dva zadržna pašnika, na Travnici gori pri Sodražici in v Ivju pri St. Janžu. Želeti je, da se pridobe za našo živino še novi prostori.

Tudi vnovčevanje živine je prišlo na vrsto. Ta stvar je nekaj novega za naše gospodarje, upati pa je, da se bo tem potom dalo marsikaj dobrega doseči za povzdigo živinske kupčije. Za sedaj posreduje Zadržna Zveza samo kupčijo s plemeno živino, ker smo takega posredovanja pred vsem potrebni. Zadržno pospeševanje živinske kupčije velja le za člane živinorejskih zadrug, tako da imajo člani-zivinorejci tudi v tem pogledu svoje prednosti in je le želeti, da se naši gospodarji povsod na to opozarjajo. Zadržna Zveza je že razposlala vse potrebne tiskovine in objavlja prodajo in nakup v svojem glasilu „Narodni gospodar“. — Za načelnika se soglasno izvoli dosedanji načelnik g. F. Bartelj. Sklene se nazadnje, da se Zvezina zborovanja za dolenjske zadruga sklicujejo v Grosuplje, ki ima najbolj ugodne železnične zveze; sklenilo se je tudi, da se priredi prihodnje leto premovanje na Strugi. S tem je bil dneveni red končan. Zborovanje se je pričelo ob polu 10. dopoldne in trajalo do 1. popoldne. Marsikatera dobra beseda se je izpregovorila potem še v prijazni gostilni g. deželnega poslanca Košaka, v prilog domači živinoreji dokler niso prvi popoldanski vlaki odpejli gostov zopet na vse strani prijazne Dolenjske. —

Kaj je vzrok letošnji jalovosti pri govedih?

Letos se po naših krajih močno toži, da se krave nočejo ubrejiti. Sem in tja se čujejo tudi tožbe, da so krave izvrgle. Škoda, ki jo imajo naši živinorejci zaradi tega, je zelo velika. Že posamezni živinorejec trpi veliko škodo, ako se mu krava ne ubreji, kaj še le če trpijo zaradi tega celi kraji.

Vzrok, da se krava ne ubreji, je lahko različen. V večini slučajev pa imamo opraviti letos z nalezljivim katarom spolovil ali s tako imenovanim kužnim vnetjem sluznice na spolovilih. To je danes po večini tisti vzrok, da ostajajo telice in krave jalove in da so nam krave sem in tja tudi že izvrgle. Ta nalezljiva in prikrita bolezen se je močno raznesla tudi že po naših krajih, kjer nam dela vse večjo škodo, kakor si navadno mislimo. Ako se naši živinorejci niso dosedaj dosti zmenili za njo, prihaja od tod, ker se ta bolezen pri živini sami dosti ne pozna, ne po svojem sedežu ne po drugih znamenjih.

Ta bolezen tiči v sluznici spolovil in se pozna na sluzavi izceji iz spolovil in na tistih kakor proso drobnih mehurčkih, ki se pokažejo na sluznici. Povzročajo in prenašajo jo pa nevidno

majhne „bakterije“, kakor sploh vse take kužne bolezni. Te bakterije se nahajajo v tisti sluzavi izceji in se kaj hitro in rade prenašajo od živali do živali. Posebno rada napada bolezen telice in krave. Bolezen se prenaša pa tudi na plemenjake in po plemenjakih. Ako bi bolezen hitro potekla, bi ne bilo take škode, ali bolezen traja po 4 do 6 mesecev, pa tudi 9 mesecev. In ker se vse živali h krati ne okužijo, se v kakem kraju lahko pase leta in leta in lahko tudi povrne, tako da postane kronična ali dolgotrajna. Škoda, ki jo na ta način trpimo, je lahko ogromna. Toliko nam je znano dosedaj izkušenj, da se z brejestjo bolezen časih tudi izgubi, po porodu se pa zopet rada pokaže.

Kar se tiče škode, ki jo napravlja ta bolezen, se nam kaže škoda kakor rečeno v prvi vrsti v tem, da se krave težko ubreje in da nam časih, če se je bolezen globoko zajela, tudi izvržejo, potem pa tudi, da se take živali po porodu težko otrebijo. Velika škoda pa tiči v tem, da trpi vsled tega vsa mlečnost in da je užitek pri kravah vsled tega veliko manjši. Najhuje to občutijo po krajih, kjer je reja molznih krav močno razširjena.

To nalezljivo bolezen smo dobili iz Nemčije. Danes je razširjena povsod, po celi Evropi in tudi že v Ameriki, kakor se glase poročila. Le škoda, da se je proti nji tako težko bojevati! Do danes nimamo nobenih takih pripomočkov, da bi se jih mogli zlahka posluževati naši živinorejci. Za zdravljenje te bolezni je treba na vsak način živinozdravnika in skupnega dela, skupnega zdravljenja vseh prizadetih živinorejcev v vasi. Kot zdravilno sredstvo se priporoča „bisulin“, ki se pa sme rabiti le po odredbi živinozdravnika in le v zvezi s temeljitim razkuževanjem hleva in posebnim snaženjem napadenih živali.

—r—

Politični pregled.

Državni zbor je zadnji teden obravnaval nove vojaške postavbe za slučaj mobilizacije in vojske. Češki radikali so poskušali zakon o vojnih dajatvah preprečiti vsaj z dolgimi govori in res je njih poslanec govoril celih 16 ur proti načrtu tega zakona. A radikali niso dosegli svojega namena. Poslanec dr. Vrstovšek je pojasnil stališče hrvatsko-slovenskega kluba, ki bo glasoval za vojaške služnosti, katere smatra kot državno potrebo. Krepko je zavrnil one poslance, ki sumničijo patrijotizem Slovencev, kateri pa je vzvišen nad vsak dvom, kakor spričuje vsa njih zgodovina. Seja je trajala tri dni in slednjič je bil zakon sprejet. — Dne 20. decembra je bila razprava o provizoričnem poslovniku, ki je bil podaljšana za pol leta. Nato je bila obravnavana o službeni pragmatiki za uradništvo, ki je bila tudi sprejeta.

Hudo borbo vodi opozicija v proračunskem odseku. Slovenci so uravnali svojo taktiko v opozicijskem zmislu, da se prepreči začasni proračun. Jugoslovani naštevajo vladi, kako zanemarja naše kraje in prezira vse naše narodne zahteve. Poslanec Gostinčar je govoril celih 13½ ur. Dr. Korošec nad 3 ure in je nadaljeval svoj govor dne 20. decembra, ko hoče s številkami dokazati, kako vlada zanemarja slovenske dežele. Večinske stranke se pogajajo, da bi Slovenci opustili obstrukcijo. Tudi vlada se baje z njimi pogaja. A obljub so Slovenci in Hrvati dobili že dovolj, radi bi videli dejanja.

Gospodarska zbornica je v par sejah sprejela zakone, ki jih je odobrila poslanska zbornica. Član dr. Grabmayr je povzročil kulturnobojno debato želeč, da se upelje civilna poroka in dovoli zakon med judi in kristjani. A baron Call, kardinal Nagl in izborni jurist dr. Lammasch so zavrnil Grabmayrja, da naj se nikar ne spodnaša temelj krščanskemu zakonu, ker bi se s tem rušilo tudi vzajemno državljansko življenje.

Rusija se zavzema za zvezne balkanske države. To se sklepa iz govora ministrskega predsednika v dumi, katera je z navdušenjem sprejela njegova pojasnila. Za balkansko debato se je oglasilo že 57 govornikov. Rusija baje tudi demobilizira, kar kaže na zboljšanje evropski položaj.

Italija je sicer zavezница avstrijska, vendar ljudstvo bolj simpatizuje z balkanskimi zavezniki nego z Avstrijo, kar se vidi iz govora poslanca Barzilaia, čegar ost je naperjena proti naši monarhiji, in vsa zbornica je Barzilaia ploskala.

Bulgarski car Ferdinand se je pripeljal v Solun ter obiskal grškega kralja Jurija. Oba sta se dala skupaj fotografirati. Baje prideta v Solun tudi srbski in črnogorski kralj, kjer bi se zavezniki domenili o razdelitvi osvojenih pokrajin.

Trozveza med Avstro-Ogrsko, Nemčijo in Italijo se je zopet podaljšala. Baje to dobro upliva na odstranitev vojne nevarnosti.

Med Grčijo, ki ni podpisala premirja, in Turčijo traja vojska dalje. Grki so v Epiru obkolili Janino, čije padec se v kratkem pričakuje.

Avstrijsko-srbski spor radi pristanišča ob Adriji se bo baje mirno rešil. — K temu bo pripomogla tudi okoliščina, da se je afera konzula Prohazka razblinila le vsled hujskanja nemških listov. Uradno razglasa naša vlada, da se konzulu ni zgodilo nič žalega. Kolikor je srbsko vojaštvo nepravilno postopalo, bo srbska vlada dala zadoščenje avstrijski vladi. Konzul Edl, ki je preiskal zadevo na licu mesta, je izjavil: Nič ni resničnega na tem, kar se je v Avstro-Ogrski zatrejevalo v vprašanju Prohazke.

Mirovna pogajanja v Londonu jako počasi napredujejo. Turki bi radi vse zavlekli. Ker Grška ni podpisala premirja, so turški delegati izjavili, da nimajo pooblastila z njimi sklepati miru. Vsi delegati so sklenili, naj dobe od svoje vlade pooblastilo tudi za Grško ter so par dni odložili skupno posvetovanje. — Vse govornice, da so delegati zaveznih držav needini, so pretirane. Zavezniki bi si z needinostjo podrli lahko večino svojih vojskinih pridobitev.

Ob enem pa zborujejo v Londonu tudi poslaniki vlesil, ki bodo uplivali na mirovne pogoje. Listi pišejo, da se avstrijska diplomacija zavzema za Turčijo in podpira turške diplomate. S tem bi si gotovo ne pridobila simpatij večine avstrijskih narodov.

Ne pozabite

prečastita duhovščina, slavna županstva in šolska vodstva ter krajni šolski sveti in vsi naročniki knjig družbe sv. Mohorja na

knjigoveznicu **J. KRAJEC** nasl. v Novem mestu,

katera bode imela prav zdaj po novem letu mnogo časa, Vam vezati vse knjige trpežno, lepo in cenó.

Mirovni pogoji od strani zaveznih držav so po časnikiških poročilih sledeči: 1. Turčija odstopi zaveznikom Makedonijo in Epir. 2. Turčija izroči zaveznikom Odrin, Skader in Janino z vso k tem trdnjavam spadajočo okolico. 3. Turčija odstopi Trakijo do črte Midia-Enos (med Črnim in Egejskim morjem). 4. Turčija izroči zaveznikom Kreto in Egejske otoke. 5. Turčija dovoli za Srednjo Albanijo samoupravo pod mohamedanskim oblastnikom. 6. Turčija pripusti, da se priklopi severni del Albanije Srbiji, južni pa Grški. Poleg tega bodo zahtevale od Turčije veliko vojno odškodnino. — Na tej podlagi se bo mir sklepal. A pogoje bodo najbrž kaj spreminjale tudi velevlasti.

Na morju je bila bitka grškega in turškega brodovja blizu Dardanel. Turška vojna ladija „Barbarosa“ je uničena, poveljnik admiral Halil-paša je ubit. Na otoku Mitilini so Grki obkolili turško posadko.

Ker turški poveljnik v Skadru noče priznati premirja, napada večkrat oblegajoče Črnogorce, ki se le za silo branijo držeč premirje.

Čuvajev režim stoji pred padcem. Že danes se lahko trdi, da je Čuvaj odpravljen. Čuvaj se poda na dopust, od katerega se ne vrne. — Merodajni krogi so uvideli, da je spričo trajnega in doslednega odpora Hrvatsko-slovenskega kluba v sedanjem položaju nemogoče vzdržati Čuvajev režim na Hrvaškem in sklenili Čuvaja odsloviti.

Bivši vojni minister Auffenberg je imenovan za armadnega inspektorja, bivši šef generalnega štaba Schemua pa za poveljnika 16. armadnega zbora v Dubrovniku.

Srbsko pristanišče. Francoska izdaja „New York Herald“ poroča, da se bo londonska poslaniška konferenca bavila s predlogom Italije, glasom katerega naj se Srbiji odstopi Sv. Ivan Medua pod pogojem, da ga ne utrdi. Sv. Ivan Medua pa ne bi dobil direktne železniške zveze s Srbijo. Avstrija in Nemčija sta baje že v to privolili.

Zabavi in pouku.

V Pirin-planini.

Na sveti večer.

Po bolgarščini.

Lepa je naša Pirin-planina. Kako so visoki skozi celo leto s snegom pokriti vrhovi, kako zelene doline, kako romantični borovi gaji, kako divne raznolike krasote!

Poleti so prostrane planine kar posute s čredami ovac, dobro rejene krave oživljajo planinski sveži zrak s svojim mukanjem... pasočji konji s svetlimi grivami rezgečejo, in v daljavi se oglašajo piščal ovčarja, oživlja s svojim jekom prepade, vzradošča gore...

Bistri, hladni potoki hité izpod strmih višin med bolgarski svet, se vijejo po duhtečih poljanah in šumljajo tako sladko, tako mično, kot bi peli...

Če se ondi podaš na zasneženi vrh, ki kipi visoko v nebesni svod, boš na daleko in široko zrl gore in dole, veletoka Strumo in Vardar, krasno macedonsko ozemlje in proti jugu za vrhovi gora egejsko morje, in ako povzdigneš v višavo svoje oči — boš videl Boga!...

Divne so te Pirine s svojimi puščami!

Posečamo jih po zimi, ko vladajo v njih snežene nevihte in strahoviti orkani, ki kakor grobovi tulijo in zaganjajo na steze in v špilje globoke snežne zamete.

Jednačijo se takrat kraljestvu grobov. In izstradani, ropazeljni volkovi se klatijo po belem snegu naokoli, le njihove oči žaré v temini.

Gorje popotniku, če zaide ponoči za časa takega snežnega poloma!...

* * *

Bilo je v eni takih noči — na predvečer Kristusovega rojstva, v zagorski R... V koči diade Laske je družina v veliki nestrpnosti pričakovala vrnitve Klimove. Klim, sin starega Laske, je odšel zarana proti Mjelniku, da nakupi božičnih daril za mater, svojo mlado ženo in dvoletno dete. Priti bi bil moral najkasneje z mrakom, a medtem je postalo že temno, noč je razprostrla svoja črna krila nad trudno zemljo, pa njega še ni bilo...

Kako preteče in strašno razsaja orkan!... Tolče po oknih, razbija po vratih, in trga slamnato streho vsaksebi...

Človek bi mislil, roparji so napadli kočjo in hočejo s silo vanjo udreti.

In prebivalcem kočje umira srce v strahu in nemiru. Pri vsakem udarcu po oknu poslušajo mlada žena, če ni morda Klim, ki se vrača domov...

Toda ne... težko pričakovanega Klima ni — le vihar besni... In, o Bog! kaka tema vlada zunaj...

Otrok, ki ga je zazibala pri ognjišču, kjer se kuha praznična jed, v blažene sanje, se zbudi in zajóče, strašče se divjajočega viharja.

„Tiho, dete... tiho... atek bo prišel in ti prinesel igračke...“

Otrok se pomiri pri teh besedah in obrne svoje osrečene, četudi v solzah se topeče očke v mater in jo pobara: „Atek?... Igračke?“

„Igračke... igral... Da, igral se boš, Gačko... Atek prihaja...“ Pokaže mu na duri, ki se pod pritiskom viharja tresejo in ječe.

* * *

Vzdihuje tudi v kotu od starosti in morečetežkih misli upognjeni diado Laska. Misli na Klima in zamolklo stoka, kajti ta zamuda ne prerokuje ničesar dobrega. Gore so polne roparske zverjadi, noč strašna, snežni metež ne poneha... Niso-li lansko zimo volkovi požrli Govanovega hlapca popolnoma tik vasi, in nista neka popotnika obležala zakopana pod zametom?... Ne manjka se tu krvoločnih zverij... v tej bedni Turčiji!...

Laska skriva nepokoj globoko v notranjščini in se ne upa ni enkrat več zavzdihniti, da bi ne prestrašil ihteče snahe in mladega vnuka.

„Kaj tarnata vendar in jočeta?“ vpraša mračno, toda v tem hipu mu je težko kakor gora na prsih, in tudi sam se spusti enako v dušič jok...

Nekdo odrine duri.

Stara Laskovica vstopi. Vrača se iz cerkve, kjer je pred sv. Minom prižgala voščeno svečo, da ji on obvaruje sina pred nesrečo.

„Ga še vedno ni?“ vpraša plašno.

Mesto odgovora zaplače mlada žena.

„Dobri Bog, kaj se je zgodilo fantu?“ stoče starka in stopi pred podobo, pod katero je brlela lučica.

In ondi bije pot za potom s čelom ob trda tla in se ne jenja prekrizevati.

In kotel z jedjo veselo vre in žuborlja... pa vsi so ga pozabili.

Polnoč se približuje... Nihče se ne gane...

Ogenj prične ugaševati... Kotel molči.

Preddvorna vrata, ki peljejo v polje, so na stečaj odprta... kočja stoji na koncu vasi... Vihar tuli neprestano, kot bi tulili volkovi... Mrzlo je izpreletalo vse...

Bog... Bog... kako strašna noč!...

* * *

Klim je potoma zašel.

Sneženec je vse zamedel: kotline, griče, pota in polja. Ob lepem vremenu je odrinil z doma, in sedaj?...

Cele ure tava že v Pirinah in ne ve, kje se nahaja, kam gre, in kaj se mu še naključji...

Eno le je vedel, da je daleč, daleč od svoje vasi, v nepoznani gorski pustinji, v kraljestvu zgrabljivih zverij in pogube.

Noč je svetla od snega, toda njegovo oko ne opazi ničesar, s čimur ga naudaja pogum, nič človeškega, nič, kar bi govorilo o življenju, ne hiše ne vasi ne zavetišča. Njegova rodna vasica leži v kotlini, in celo če bi ji bil že blizu, ne bi je mogel zapaziti.

Gore naokoli puste, bele, strašne, kot mrlič, ki ga pokrijemo z mrtvaškim prtom...

Kam gre?... Tja v negotovost hiti, samo da ne bi zmrznil... Orkan ga biča po hrbtu, rjove za njim, toži, stoka in dere kakor hudobni duh, kje bi koga požrl...

Klim hiti naprej, vedno le naprej, in pustinja postaja vedno brezmejnija, grobu sličnejša...

Ve, da ga svojci pričakujejo in se mučijo!... Bog, bo še doživel, da jih vidi?!... Pa kdo uide živ iz tega prepada?!...

Čuti, da otrpnuje, da mora kmalu zmrzniti, biti pokopan v snežnem zametu... Nihče ne bo vedel, kje je njegov grob...

In njegova žena?... In Gačko!...

Orkan je strahovito zarjovel in zopet prekinil svojo pesem. Naenkrat zapazi v temini črne sence, ki se plazijo tiho po snegu.

Kaj je to?... Volkovi?...

Cela tolpa jih je, od desne prihajajo nadenj, tulé...

Plane na stran... Lačne zveri mu slede z divjim tuljenjem. Kako dolgo je tekel, se ne spominja... Pred njim je bilo prazno, golo, ena sama snežena ravan.

V trenutku opazi Klim, da se pred njim nekaj svetlika... svetle točke zažaré pred njim. Čreda je odposlala pododdelek, da mu zapre pot... Pred seboj zre strašno, neizogibno smrt...

Tu plane kot nor v novo smer proti levi... po strmem pobočju nizdol, volkovi za njim...

Dvakrat se zaplete v svoj dolgi pas, ki se dobro pritrjen vleče za njim, in pade...

Ko se spodaj Klim zave, opazi z veseljem, da se nahaja v neki vasi... Kakšna je neki, mohamedanska ali kristjanska, na to še ne misli, kajti roparski volkovi udirajo za njim, so mu za petami...

Zažene se skozi prva preddvorna vrata, ki jih je očitvidno odprl vihar, in hiti k oknu, za katerim brli še luč.

In volkovi vedno za njim...

Klim odpahne s silo vrata in plane v nepoznano kočjo...

Oddahne se... Bulgarsko, krščansko hišo vidi... Svete podobe, pred njimi gorečo svetilko... plamteči svit še žari... Iz sence mu skačejo ljudje nasproti...

Začuden se ozre naokoli, kje se nahaja

In sedaj spozna, da je v svojem lastnem domu.

Previdnost je vodila njegove korake k lastnemu ognjišču, dočim je mislil, da se nahaja ravno v nasprotni smeri.

„Očka!... Žena!... Majka!... Vstanite!“ vsklikne od-vzemši si z ramen torbo z božičnimi darili.

Kako blazno zaupijejo in se gneto k njemu, da ga pozdravijo.

„Sinko, kam si zašel v tem strašnem viharju?“ šepeče skoraj nesvesten starček, in kakor otrok zaplaka v objemu srečnega sina.

„Vihar je velik, oča, pa Bog je še večji!... Pojdite se oblačit, gremo v cerkev. Ne slišite zvonov?“

V tem trenutku so zapeli zvonovi pri fari lepo in umerjeno v sveto noč in zanesli v srca teh presrečnih Bulgarov zopet blažena čustva.

Kristus je rojen!...

Urno so se napravili k polnočnici. Ded Laska in vnuk Gačko sta ostala doma. Klim je prižgal bakljo, in šli so drug za drugim po ozki gazi svitlega in kristalnega snega, kojega bela gladina se je blestela v soju baklje, proti Gospodovi hiši.

In kotel z jedjo je jel ob ognju, ki ga je znova zanetil diado Laska, veselo vreti!...

Tihotapci.

Povest. — Spisal Ognjeslav.

(Konec.)

Žena! — veli na to sodnik. „Vi ostanete tukaj nekaj ur, pa ne v zaporu, ampak potreboval Vas bom v kratkem kot pričó“ — pristavi sodnik pomirljivo, ko se Katarina prestraši, „naročil bom, da bote pri stražnikovi ženi tačas postreženi, ne bode nič hudega.“

Nato pa z vso naglostjo da naročila slugom, in v četrť ure že drdra dvouprežni voz s tremi žandarmi proti „Podgori“.

Začuden so zijali Podgorci zaprto kočijo, iz katere so izstopili trije žandarmi pred Pikolinijevo hišo. A še bolj so bili žandarmi presenečeni, ko so stali pred zaklenjenimi vrati. Pokličejo zijoče može, obstopijo hišo in na to siloma vderejo v stanovanje Italijanovo. Pa o groza! V veži je ležala Meta, stara kuharica v krvi s prerezanim vratom, in poleg nje pohabljeni deček s črno zatečenim obličjem in izbuljenimi očmi. Možje so kar osupnili, radovedno ženstvo v ozadju je jelo plakati, le žandarmi so hiteli preiskovati celo hišo, v tem pa počí strel, in takoj še eden. Urno skočijo žandarmi po stopnicah v podstrešje, od koder so se začuli strelí, vlomijo vrata v podstrešno sobo, in — na tleh se v poslednjih zdihih bori Pikolini s smrtjo. Ta divje pogleda žandarme, ter izdahne svojo črno, hudobno dušo. Odtegnil se je posvetni pravici. Dve krogli si je pognal v glavo, ter s tem dovršil še na sebi grozodejstvo, in stopil pred neizprosne „Večnega Sodnika“.

O teh dogodkih obveščeni sodnik pokliče Katarino v sodno sobo, kjer je bil tudi Miranovič navzoč.

„Žena — jej resno reče — idite domov, Bog je sodil, bodite mirni, vaš mož bode v kratkem pri vas doma!“

Miranovič najame voz, in se odpelje s hudo skušano ženo proti domu, ji potoma pripovedujoč strašni konec Pikolinijev, ter ob enem zagotavljajoč, da je on vse storil, da Anton glede na to, ker je bil zapeljan, in sam v smrtni nevarnosti rešil stražnika iz prepada, ne bode dobil hude kazni. Da jej tudi nekaj denarja, čeprav se je Katarina tega branila, češ saj ga samo posodim, ter se ginjen poslovi, ostavivši jo na nje domu. —

X.

Zadnji nepričakovani dogodki so razburili vso okolico. — Marsikaterega gospodarja iz Podgore in sosednih vasi so vtaknili pod ključ, ker je bil zapleten v tihotapstvo. Anton po prestani kazni treh tednov ni hotel več ostati v kraju svoje nesreče. — Blagi Podlipnik mu je sam ponudil denarja za v Ameriko in dal naslove in priporočilna pisma na znance v tujini. Bridko skušana družinica Antonova je Božične praznike že praznovala v daljni Ameriki. Takoj po prihodu v novi svet je dobil Anton glede na Podlipnikovo priporočilo pri veliki tovarni delo z dobrim zaslužkom. Bil je marljiv delavec, živel je varčno, žena je skrbno gospodinjala in že čez nekaj let je Anton kupil posestvo ter postal premožen gospodar.

Ko sedi poletnega večera Antonova družina pred hišo ter se pogovarjata Anton in Katarina, koliko bode dala to leto žetev in kako jima je dal Bog blagoslov pri gospodarstvu in živini, pritečejo preplašeni otroci k njima ter pripovedujejo, da tam v cestnem jarku leži nek mož in se ne gane.

Anton pokliče hlapce, gredo gledat, vzdignejo ležečega ter ga neso v sobo. Še je dihal, a poznalo se je, da rešitve ni več zanj. Anton ga pogleda, obledi in vsklikne: „Za božjo voljo, Peharček ti tukaj!“

Peharček upre z največjim začudenjem medle in motne oči v Antona, spozna ga in globoko zavzdihne. Čez nekoliko časa, ko mu dajo okrepečilne pijače, z velikim naporom dvigne roke proti Antonu in reče: Anton odpusti, veliko si pretrpel zaradi mene, pa zdi se mi, da se ti sedaj dobro godi, jaz pa sem za svoje brezbožno in nepošteno življenje dobil itak zaslužen kaznen. Po večkratnem odmoru je povedal Antonu, kako se mu je godilo po oni osodepolni noči, ko je Antona prevaral v ta namen, da bi bil Miranoviča zvalil v prepad...

Da bi ne prišla pravici v roke, sta Peharček in Lužar zbežala čez mejo, od tod pa v Ameriko. Denarja sta imela v

bližini Peharčkove kočee veliko svoto skritega, in prišedši v Ameriko sta pisala zaupnemu prijatelju, kje naj dvigne njun prihranek, ki pa ni nikdar dospel. Delala sta nekaj časa skupaj, in ko so pri nekem prepiru Lužarja ubili, je ostareli Peharček taval sem in tja, od farme do farme prosjačil in smrtno bolan po naključju prišel do Antonovih, kjer je do smrti zmučen obležal.

Postregli so Antonovi ubogemu Peharčku, in ko se je hlapec čez več ur vrnil z gospodom misijonarjem, je Peharček že izdihnil svojo ubogo dušo ves skesan in obžaljujoč svoje burno življenje.

Zamišljena sta se Anton in Katarina vrnila od Peharčkovega pogreba. Slednjič spregovori žena: „Anton, zahvali vsaki dan Boga, da te je rešil še o pravem času iz razuzdanega in nepoštenega življenja ter te pripeljal na pravo pot. Glej kako smo sedaj srečni in zadovoljni, kako so najini otroci čvrsti, pridni in dobri, ali naji ni s tem ljubi Bog stotero odškodoval za prestane težke izkušnje? Večkrat sem si že želela nazaj v svojo domovino, a otroci so tukaj vzrastli, tu imajo lepo domačijo, naju bi pa napolned domači kraj in domače gore spominjali vedno težkih ur in dni. Zato pa ostaneva tudi midva v novi domovini.“

Anton in Katarina sta skrbno pazila na svoje otroke, da bi jih obvarovala takih nesreč, katere so nekdanj njiju preganjale. Doživela sta visoko starost in hvalila Boga, ker se jima je skaza tako dobrotljivega in usmiljenega Očeta.

Domače in tuje novice.

Konferenca sodalitatís za novomeško dekanijo bo 27. dec. v Vavti vasi ob navadni uri.

Predavanje s skioptičnimi slikami je imel v nedeljo v Rokodelskem Domu prof. dr. Šarabon. Žal, da je luč preveč nagajala.

Promocija. Slov. kat. akad. društvo „Zarja“ naznanja, da je bil njen starešina Niko Oberman dne 19. dec. 1912 na graški univerzi promoviran za doktorja prava.

Duhovska vest. V Šmihel pri Novem mestu je poslan za dobo vakature v pomoč č. o. Francišek Ambrož iz samostana na Sv. Gori pri Gorici.

Ljudsko šolstvo. Imenovani so: Karol Hude (nadučitelj), Stari trg pri Poljanah; Franciška Čerov, Sv. Križ pri Kostanjevici; Anton Lovše, Podgrad; Martin Sterk, Radeče pri Zidanem mostu; Julija Kramar, Stopiče; Josipina Jager, Čatež; Alfonz Završnik, Cerklje; Alojzija Mavrin je predstavljena v Dobrnice; M. Jaklič pride kot nadučitelj v Reichenau. Razširi se ljudska šola v Velikih Laščah na pet razredov, ustanovi se poseben oddelek na ljudski šoli v Trebelnem.

Iz sodne službe. Sodnik Franc Pichler je prestavljen iz Metlike v Maribor, na njegovo mesto pride sodnik Ivan Kralj. Okrajni sodnik in predstojnik sodišča v Črnomlju Jurij Fajfar je imenovan za deželnosodnega svetnika in sodnik Milan Gersak je imenovan za okrajnega sodnika in sodnega predstojnika v Velikih Laščah.

Poroka. Dne 8. decembra sta bila v Šmartinu pri Litiji poročena g. Ludovik Jutraž, c. kr. davčni oficijal v Metliki, in gospica Leopoldina Hočevár, sorodnica ugledne šmartinske rodbine Wakonigg. Bilo srečno!

V Metliki je umrl v visoki starosti vpokojeni učitelj in posestnik Venceľ Sturm. V dolgih letih svojega učiteljevanja je imel nebrojno učencev, ki ga ohranijo v blagem spominu. N. p. v. m!

Grajsčino Zalag (Breitenau) brez opekarne je kupila „Ljudska posojilnica“ v Ljubljani pri c. kr. okrajnem sodišču v Novem mestu na javni dražbi za kupno ceno 225.000 kron.

Volitve v c. kr. okrajne šolske svete se v zmislu novega šolskega zakona vrše v teh tednih. Vse občine sodnega okraja volijo po enega člana in enega namestnika. V Mokronogu je izvoljen z veliko večino nadučitelj Pirnat in župnik Bukovec. V Litiji pa župan Oroslov Bric in župan Fran Miklavčič iz Sv. Križa, oba s 47-glasovi. Liberalci so dobili le 15—17 glasov.

Povodom desetletnice protialkoholnega gibanja na Slovenskem bo v Ljubljani dne 29. in 30. decembra III. občni zbor društva abstinentov in treznikov. Predavanja bodo jako zanimiva, tembolj ker se vse prireditve vdeležijo tudi društvo zdravnikov za Kranjsko. Pristop v veliko dvorano „Uniona“ je vsakemu dovoljen. Protialkoholno gibanje beleži že dokaj uspehov. Glasilo „Zlata Doba“ že šesto leto daje koristna navodila za trezno življenje.

Dve nesreči sta se pripetili tekom tega meseca v Loki pri Črnomlju. Ko je šel dne 1. decembra zjutraj fant Jožef Rožič

po krmo na štalo, da bi jo položil živini, je tako nesrečno padel, da je vsled poškodb umrl. — Dne 13. decembra pa je posestnik Janez Lakner iz Male Lahinje peljal voz peska v Loko. Blizu Loke pa krene radi slabe poti na njivo. A ko hoče z njive zopet nazaj na pot, se voz nagne. Mož boječ se, da se zvrne, priskoči, da bi ga pridržal. A bil je preslab, vsa teža se prevrne nanj in mu stare oprse, da je bil na licu mesta mrtev. Lakner zapušča družino in slepega očeta.

Iz Št. Jerneja se poroča: Občutljiv mraz smo imeli ob treh dvanajsticah (12. 12. 12.), morda jo bodo pogodili vremenski preroki. — Vkljub mrzloti pa je naša mladina vneta za čast Marijino; na njen praznik je bilo sprejetih veliko dečkov in deklic v Marijino družbo, bil je zanje in za faro res vesel dan. — V Novi Lurdi zmirom prihajajo romarji; neka gospa jo je dne 10. dec. primahala celo iz Ljubljane ter zapustila lep dar. V romarskih knjigah se najde mnogo imen celo z Dunaja, Gradca, Celovca, Trsta, Zagreba. Kmalo bodo omislili tudi priprave za maševanje.

Nezgodna v Ameriki. Anton Čapl z Nove Gore pri Gorenji Straži je bil v Aurori v rudniku zasut 23. novembra ter bil v Biwabiku Minn. po slovenskem župniku Rev. Šaloven cerkveno pokopan.

Dve nezgodi. Pri apnenici Jan. Prijatlja blizu Luknje se je ponesrečil Janez Bambič iz Goriške vasi. Umrl je v kandijski bolnici. — Učenec Košir iz Dolenje Straže je prišel tako nesrečno pod voz, da mu je kolo nogo pritisnilo. Deček se že bolje počuti.

Gospodarske drobtine.

— Kmetijski tečaji po Dolenjskem. Kakor lansko leto priredi deželni odbor tudi letos več kmetijskih tečajev po Dolenjskem, po katerih se imajo gospodarji in gospodinje opozoriti na vsa važna in času primerna vprašanja, ki se tičejo zboljšanja našega kmetijstva. Zadnje nedeljo in v ponedeljek 22. in 23. t. m. se je vršil tak tečaj v Kostanjevici in v Sv. Križu. Na sporedu so bila predavanja iz vinogradništva, sadjarstva, gnojenja in pridelovanja krme, prasičjereje in kmetijskega združništva. Poučevali so ravnatelj Rohrman, nadzornik Skalicky, strokovna učitelja inž. Vedernjak in Zdolšek in iz Ljubljane deželni združni azistent Dr. Podobnik.

— Pletarski tečaj se vrši na kmetijski šoli na Grmu od 13. do 18. januarja 1913. Tečaj je namenjen samo za učence kmetijske šole. Vodi ga pletarski učitelj Franc Janež iz Dolskega. Tečaj je praktičen in ga prireja šola sedaj vsako leto s tem namenom, da se učenci pouče tudi v pletenju košev za domačo rabo.

— Živinozdravstveni tečaj na Grmu. V tem tečaju je bilo že več slučajev poroda pri goveji živini, pri katerih so pomagali udeležniki. Imeli so pa tudi že druge slučaje, ki so bili v zvezi s porodom. V par slučajih je trebilo izostalo in v enem slučaju je krava po porodu obležala. Vsak teden se napravi z udeležniki izlet v bližnjo okolico, v sosedne vasi, kjer se pregledujejo posamezni hlevi in opozarjajo gospodarji na ta tečaj. Vodstvo tečaja je pripravljeno v onih slučajih, kjer se gre v bližnji okolici za pomoč pri porodu ali za prvo pomoč pri nezgodah, pomagati in opozarja na to vse okoličane.

— Oddaja plemenskih prasičev iz postaje na Grmu. Kdor želi dobiti plemenske prasiče iz Grma, kjer imajo kakor znano, požlahtnjeno nemško pleme v reji, naj se obrne na „Živinorejsko združništvo c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani“.

— Oddaja cepljenih trt. Letošnja zima je bila do sedaj prav ugodna za rigolanje. Zato upamo, da se bodo naši vinogradniki pogumno lotili nadaljnega nasajanja uničenih vinogradov in da bodo do pomladi pripravili potrebne prostore za nove nasade. Za potrebne trte je pa skrbeti že sedaj, da ne bo prepozno.

— Družbenim udom! Kmetijska družba je razposlala nabiralne pole za članarino s prošnjo, da se plača članarina že do 1. decembra. Prosimo nujno vse p. n. člane, da se temu pozivu čimpreje odzovejo in da pridobe tudi kaj novih članov za leto 1913.

— Zadržne elektrarne. Opaža se, da po več krajih dežele nameravajo gospodarji ustanoviti elektrostrojne zadruga, da si zgrade skupne zadržne elektrarne in tako dosežejo ceno gonilno silo. Deželni odbor je pripravljen, po svojih močeh podpirati tako zdravo zasnovana gospodarska podjetja, vendar mora pri tem vpoštevati, da so v načrtih velike deželne električne centrale, katere bodo preskrbovale zadostno vso svojo okolico z potrebno električno gonilno silo in bi bilo gotovo v takih krajih

zelo neracijonelno graditi lastne manjše elektrarne. Vsled izkušenj, ki so jih doživeli gospodarji v drugih državah, je pa treba tudi pri upravičenih manjših zgradbah velike previdnosti. Z ozirom na to je deželni odbor sklenil v seji dne 7. decembra 1912, da bo načeloma podpiral le one elektrostrojne zadruga, ki mu bodo predložile pred pričetkom zgradb načrt in proračun v izjavo, da nima ničesar proti izvršitvi take zgradbe. V lastnem interesu zadržug je, da se tega načelnega sklepa drže.

— Važna iznajdba. Matko Maloviču v Novem Mestu se je po dolgem trudu posrečilo iznajti model za vlivanje voščeni sveč. Na ta način se bode izdatno pospešilo izdelovanje sveč. Izumitelj računa nasproti prejšnji izdelavi po sto komadov za jeden dan po njegovi iznajdbi desetkrat več, to je tisoč komadov za jedno delavno moč jednega dne, kar je velepomembno pri današnji delavski plači. Ima pa iznajdba še druge važne prednosti, o katerih izumitelj iz umljivih razlogov molči. Prvi izdelek sveče rumene barve je pogorel 16. t. m. pred altarjem Matere božje v kapiteljski cerkvi. Izum se je prijavil patentnemu uradu.

Raznoterosti.

§ Novi vojniški zakoni. Po prvem načrtu, ki se tiče nabave konj za armado, bodo vse konje vojaške oblasti preiskale ter vodile o njih zapisnike. V slučaju mobilizacije rabi država do 190.000 konj. Po tem zakonskem načrtu bo vsak lastnik konj dolžan svoje, za vojsko sposobne konje proti primerni odškodnini odstopiti državi. Vlada pa je te dni tudi prepovedala izvoz konj iz naše države. — Nadalje je predložila vlada zakonski načrt, po katerem se določijo odškodnine rodbinam vojakov, ki so poklicani pod orožje. Odškodnina bi znašala 50% plače, ki je v dotičnem okraju v navadi. — Tretja predloga pa določa natančneje dolžnosti občin in zasebnikov-posestnikov glede nastanjenja vojaštva in priprag za vojaštvo. Ta predloga določa, da morajo vse osebe, ki še niso prekoračile 50. leto, četudi niso služile kedaj pri vojaki, osebno pomagati armadi v slučaju mobilizacije. Na sovražnika jim sicer ne bo treba streljati, a pomagati bodo morali ti ljudje pri vojaških skladiščih, nalagati in voziti blago in pisati v pisarnah, ako se izvrši mobilizacija. Nadalje bodo morali odstopiti fabrikanti tovarne vojni upravi, če bo treba, vsak hišni lastnik bo moral izročiti vojni upravi svojo hišo, kmetič pa izročiti zadnjega konja, vozove in krmo, če bo treba. Odškodnino za vse to bodo določile posebne komisije. Ta postava se uveljavi ne le ob vojski, ampak že tudi v slučaju mobilizacije. Te predloge so se izročile odsekom, da jih pregledajo. Na Ogrskem so sprejete še strožje tozadevne postave.

* Gorenjska knjižnica je dospela že do 10. zvezka. V 7—9. snopiču je objavljena povest: „Za poklicem,“ ki jo je spisal izborni pripovednik Peter Bohinjec. Dogodki se vrše na dolenjskih tleh okrog Mokronoga, Škocijana, Rake... in so podprti z zgodovinskim ozadjem po Valvazorju, Dimicu, škocijanskem arhivu. Zanimiva snov in lep jezik jo priporočata. Dolenjci jo bodo radi prebirali. — V 10. zvezku so ponatisnjene „Smešnice“, ki bodo marsikoga prijetno zabavale.

Ta izdaja se dobi tudi v bukvarni Krajec nasl.

* Domača knjižnica 1913 — s tem naslovom je izdala tiskarna Kleinmayr in Bamberg v Ljubljani seznam slovenskih novosti l. 1912 in drugih poprejšnjih knjig slovenske literature, iz česar je razvidno, da Slovincu ni treba več segati po ptujih knjigah, ker dobi lahko slovenskih v vseh panogah človeške znanosti.

* „Balkanski rat“ — s tem naslovom je podjetna tiskarna Janka Dujaka v Sisku dala na svetlo popis sedanje vojske na Balkanu. Kot uvod je kratek a točen opis vseh balkanskih držav za boljše umevanje sedanjega spopada. Zgodovinsko važni so vojni oklici vseh slovanskih krajev. Potem se opisujejo vsi vojni dogodki do sklenjenega premirja. Vsak Slovenec bo spis lahko razumel ter se privadil hrvaščini.

* Francoska mladina nekdanj in sedaj. Svobodomiselci vedno kričé, proč z Bogom, proč s cerkvijo, potem bo svet srečen. Kako pa ta „svoboda“ osrečuje svet, vidimo zlasti na Francoskem, kjer so res zavrgli Boga in cerkev. Pred 40. leti bilo je na Francoskem izmed 100 ljudi 14 ljudi, ki niso znali brati in pisati, a danes jih je 30 in vendar je preje izdajala država letno za učne namene 95 milijonov frankov, sedaj pa izdaja 350 milijonov frankov, torej skoro štirikrat toliko. O blažena svoboda, ki tako razsvetljuješ um. Pa tudi na srce blagodejno vpliva ta svoboda.

V 40. letih je naraslo število nedoletnih obsojencev letno od 13.000 na 30.000, število samoumorov od 5000 na 9000. In število umobolnih od 11.500 na 85.000. — Taka sreča čaka tudi nas Slovence, ako se udamo svobodomiselnosti.

RAZGLAS.

Mestna hranilnica v Novem mestu je v seji upravnega odbora dne 27. novembra 1912 sklenila, da se s 1. januarjem 1913 obrestna mera zviša pri vlogah na 4¹/₂ in za posojila na zemljišča na 5¹/₂ odstotkov, všteti zaostanke.

Rejni davek tudi v prihodnje plačuje hranilnica sama. Poluletno obresti za vloge pa se vsacega pol leta kapitalu pripisujejo in obrestujejo.

242-3-1

Novomesto, dne 14. decembra 1912.

Ravnateljstvo mestne hranilnice v Novem mestu.

Loterijske številke.

TRST,	14. decembra	34	88	52	40	1
GRADEC,	21. decembra	43	46	24	33	82

Dražbeni oklic.

E 820/12 E 811/12
6 6

Pri spodaj oznamljeni sodnji v izbi št. 8 bo ob polu 10. uri dopoldne dražba zemljišč in sicer:

I. dne 9. januarja 1913 vlož. št. 175 k. o. Čermošnjice obstoječega iz hiše št. 1 v Vrdu z gospodarskim poslopjem, vrta, 7 njiv, 2 travnikov, 5 gozdnih parcel in ¹/₁₅ solastnine do vlož. št. 192 iste k. o.

II. dne 16. januarja 1913 vlož. št. 897, 316 in 512 k. o. Jurkavas in vlož. št. 261, 961 in 962 k. o. Dobindol obstoječega iz 2 večjih gozdov, hiše s hlevom in vodnjakom v Derganjih selih, vrta, travnika 3 njiv in 4 pašnikov.

Cenilna vrednost znaša: Ad I. 3213 K 36 h; ad II. 3223 K 55 h; najmanjši ponudek, pod katerim se ne proda, pa ad I. 2143 K, ad II. 2149 K 04 h.

Dražbene pogoje in listine, tiče se nepremičnin, smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj oznamljeni sodnji, v izbi št. 5 med opravnimi urami.

C. kr. okrajno sodišče Rudolfovo, oddelek II.,
dne 16. novembra 1912.

239

Priporočilo.

Gospod Josip Klemenčič, pečar v Kandiji je napravil v moji vili vse peči in štedilnik najsolidneje in sem z njegovim delom popolnoma zadovoljna, radi česar ga vsakomur najtopleje priporočam.

Karolina Witschl,
graščakinja.

Svarilo.

216-3-3

Podpisani opozarja slavno občinstvo, da bode dotični sam škodo trpel, kdor bo njegovemu sinu Ludoviku Starič-u, sedlarskemu pomočniku iz Št. Petra pri Rudolfovem, bodisi v blagu, denarju ali po kaki drugi zvižčnosti kaj posodil ali na kak drug zvit način kake menice podpisal.

Josip Starič,
Št. Peter p. Rudolfovem.

MOJA STARA

38-24-22

skušnja je in ostane, da je za odstranitev pég, kakor tudi v dosegu in ohranitev nežne in mehke kože ter bele polti najboljšo sredstvo svetovno-znana mila „Steckenpferd-Lilienmilchseife“ znamke Steckenpferd tvrdke Bergmann & Co., Tetschen a/E. Komad po 80 h se dobi v vseh lekarnah, drožerijah, prodajalnah parfumov in vseh v to stroko spadajočih trgovinah. — Istotako se priporoča Bergmannova lilijina krema „Manera“ kot izborna sredstvo za ohranitev nežnih, belih, ženskih rok; lonček po 70 h se dobi v vseh trgovinah.

Priporočilo.

234-5-2

Rabil sem vaš pristni „Amerikanski Haarpetrol“ proti izpadanju las. Bil sem popolnoma brez upa, da zadobim zopet lase. V par tednih mi je prenehalo izpadanje las in sem zadobil popolno rast istih, za kar vam izrekam mojo zahvalo.

Ant. Kušljan ml. Kandija.

Dobi se edino le pri Iv. Svetec, brivcu, Rudolfovo, Glavni trg. Cena 1 steklenici 2 kroni.

Razglas!

Slavnemu občinstvu se daje na znanje, da se bode vršilo žrebanje loterijskih števil v letu 1913 vsako sredo in ne več ob sobotah kakor do sedaj.

238

Katarina Oblak,
c. kr. lot. kolektantinja.

„Slovenska Straža“ v Ljubljani

želi imeti v vsaki občini po vsem Slovenskem

zanesljivega človeka

ki bi sodeloval pri „Ljudskem zavarovanju“. Zagotovljen je dober in trajen zaslužek. — Ponudbe pod „Ljudsko zavarovanje“ na Slovensko Stražo v Ljubljani.

189-7-7

HIŠA

s hlevom se po ceni proda ali odda v najem.

Poslopje je zidano z opeko krito, je zraven nekaj sadonosnega drevja in lepa njiva. 240

Več se izve pri Ivan Robinšak na Brodu št. 28 pri Rudolfovem.

BRZOJAV!

Usojam si slavno občinstvo iz Novega mesta ter okolice opozoriti na ravnokar došlo svetovno-znano čistilo za črevlje

„NEW-CREAM“

v črni ter rujavi barvi.

Se priporoča z odličnim spoštovanjem

ALFONS OBLAK

trgovina z mešanim blagom na drobno in debelo.

Vedno velika zaloga „NEW-CREAM“.

241-8-1

Pozor! Lesni trgovci!

Železniški pragi (švelarji) iz bukovine in hrasta v kolikor mogoče največji množini se kupijo za dobo več let, proti gotovini. Takojšne ponudbe je nasloviti pod šifro: E. R. postrestante Kranj.

232-2-2

Ivan Kuntara : tapetnik in dekoratnik :

v Šmihelu pri Rudolfovem se priporoča slavnemu občinstvu in gg. graščakom okolice v izvršitev vsakovrstnega v stroko spadajočega dela in sobnega tapetovanja. — Za naročilo zadostuje dopisnica. — Ravno tam je na prodaj lep divan z naslonjalom.

132-13-13

Popolnoma varno naložen denar Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

 $4\frac{3}{4}\%$ 5-0-23

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Za hranilne vloge kakor za vse posojilnične obveznosti — jamči poleg rezervnega zaklada in deležev čez 2200 zadrugnikov z vsem svojim premoženjem. Iz tega se razvidi, da malokateri denarni zavod nudi tolike varnosti kakor kandijanska hranilnica.

Millijoni **Kašalj** hripavost, katar, zasli-
zdravijo **Kašalj** ženje, dušljivi in oslov-
ski kašelj

s Kaiserjevimi prsnimi karamelami „s tremi smrekami“.

6050 notarsko poverjenih izpričeval od zdravnikov in pri-
vatnih oseb dokazuje gotov uspeh. - - -

Bonbončki jako dobro prijajo in so ugodnega okusa.

Paket 20 in 40 vinarjev, ovojček 60 vinarjev, se dobiva
pri lekarnarjih: 168-24-9

Karl Andrijanič in J. Bergmann v Rudolfovem.

Parna opekarna v Zalogu - Breitenau

naznanja, da je obče priljubljena, sedaj žgana

 zarezana
in stavbena opeka

v veliki množini narazpolago in se zamore takoj
dobiti. Kakovost izborna. Cena za 1000 ko-
madov 80 kron. Naročuje se lahko po dopisnici. 46-0-20

Od dobrega najboljšje!

SINGER
Singer Ko.

del. družba za šivalne stroje

Novo mesto, Veliki trg št. 45.

217-10-4

Vsi, ki ste skrbni možje in očetje!

Ali hočete vsaj 10 vinarjev na teden
žrtvovati za svojo oziroma za prihodnost
svojih otrok? Potem pišite „Slov. Straži“ v Ljubljani
po knjižico gosp. župnika Haaseja o ljudskem zavarovanju,
ki se vsakomur dopošlje popolnoma zastonj. 188-7-7

Stanovanje

224-3-3

obstoječe z dveh sob, kuhinje, kleti, svinjaka in majhne
njive prav pri hiši, se odda v Kandiji št. 74 blizu
Kandijanske postaje. Odda se s prvim decembrom 1912.
Več se izve pri Kušljanu, v Kandiji št. 5.

Meblovana

236-3-2

 mesečna soba

se odda v najem s 1. januarjem pri gospej Franji Medved, na
Ločenski cesti v Rudolfovem.

Premog

in umetna gnojila se prodaja

na drobno in debelo v hiši št. 236 nasproti glavnega drevoreda
v Rudolfovem. 210-4-4

Mi iščemo marljivih sotrudnikov!

Oddelek za srečke Češke industrijske banke.
Zastopstvo za jugoslovansko ozemlje,
Ljubljana. 230-3-2